

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษากระบวนการและบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษานานหนองคูใหญ่ จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม และศึกษาบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาจากประชากรในหมู่บ้านหนองคูใหญ่ ซึ่งแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ในหมู่บ้าน (Key Informants) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้าน ด้านการปกครอง และสภาพทั่วไป กลุ่มผู้รู้ในทางราชการ สอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์และกิจกรรมเครือข่ายบ้านหนองคูใหญ่ ประกอบด้วย พัฒนาการจังหวัด พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการประจำตำบลหนองคูขาด และอาสาพัฒนาตำบลหนองคูขาด กรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 4 กลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และครูโรงเรียนบ้านหนองคูขาด

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านหนองคูใหญ่ จำนวน 36 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ในหมู่บ้าน จำนวน 8 คน กลุ่มผู้รู้ในทางราชการ จำนวน 4 คน กรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 10 คน สมาชิกกลุ่ม จำนวน 10 คน และ ครูในโรงเรียนบ้านหนองคูขาด จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์และบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชน ในชุมชนบ้านหนองคูขาด วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม เพื่อแนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากผู้นำชุมชน ผู้บริหารกลุ่มออมทรัพย์ และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จากนั้นผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในระหว่างเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ 2545 ซึ่งระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกสภาพต่างๆ ของชุมชนเพื่อประกอบวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยตรวจสอบความ

สมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้จากศึกษาเอกสาร การสังเกตและจากการสัมภาษณ์ภาคสนามทั้งหมดมาจำแนกตามประเด็นที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยแล้ววิเคราะห์ตามความมุ่งหมายและตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์พรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นกลุ่มออมทรัพย์เครดิตยูเนียน หลักการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ได้กำหนดขึ้นภายใต้ปรัชญาแห่งการร่วมมือกันของชุมชน โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการที่ปรึกษา 5 คน คณะกรรมการดำเนินงาน 5 คน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ 4 คน และกรรมการตรวจสอบบัญชี 2 คน มีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 การดำเนินงานเกี่ยวกับสมาชิก มีการรับสมัครสมาชิกจะเปิดรับให้ประชาชนในชุมชนบ้านหนองคูใหญ่สมัครได้ตลอดปี กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่มีสมาชิก 277 คน ในปัจจุบัน และมีเงินทุนหมุนเวียนทั้งสิ้น ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2544 เป็นจำนวนเงิน 2,234,164 บาท กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่มีความเจริญก้าวหน้าเป็นลำดับและได้สร้างอาคารที่มีความคงทนถาวรเพื่อการดำเนินงานของกลุ่ม

1.2 การบริหารการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ มีกิจกรรมการดำเนินงานหลักอยู่ 4 กิจกรรม ได้แก่

1.2.1 การระดมเงินออม มีการดำเนินงานในลักษณะให้สมาชิกแต่ละคนให้สัจจะไว้กับกลุ่มว่า แต่ละเดือนจะนำเงินมาฝากเป็นจำนวนเท่าใด โดยกลุ่มออมทรัพย์กำหนดให้สมาชิกฝากรายเดือนตั้งแต่ 10 บาทขึ้นไป และสูงสุดไม่เกิน 500 บาท การให้สัจจะต่อกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร การส่งเงินสัจจะ สมาชิกจะต้องนำเงินมาฝากทุกวันที่ 2 ของเดือน ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ โดยสมาชิกจะนำเงินสัจจะพร้อมสมุดสัจจะหรือสมุดคู่ฝาก มายื่นต่อคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการรับเงินแล้วต้องให้เหรียญกลุ่มลงนามไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งจะมีลักษณะเหมือนกับการฝากธนาคารทุกประการ เมื่อคณะกรรมการรับเงินเสร็จแล้วจะนำเงินสัจจะมาฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในกรณีที่สมาชิกกลุ่ม

ติดธุระหรือไม่สามารถนำเงินส่งมาส่งกลุ่มภายในวันที่ 2 ของเดือน จะถือว่าเดือนนั้นขาดส่งเงินส่งจะจะนำเงินไปส่งในเดือนถัดมาไม่ได้ เพราะถือว่าเดือนนั้นไม่มีส่งจะแล้ว หากสมาชิกขาดการส่งเงินส่งจะติดต่อกันเกินกว่า 2 เดือนขึ้นไปจะไม่มีสิทธิ์รับเงินปันผลจากกลุ่มในปีนั้น แต่ไม่พ้นสภาพการเป็นสมาชิก แต่หากสมาชิกขาดส่งเงินส่งจะติดต่อกันนานเกินกว่า 3 เดือนขึ้นไป จะพ้นสภาพการเป็นสมาชิก การระดมเงินออมในลักษณะเงินส่งจะสะสมพิเศษ หรือเงินหุ้นพิเศษ เงินส่งจะสะสมพิเศษ หมายถึง เงินฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งสมาชิกรับเงินมาฝากมากกว่าส่งจะที่ให้ไว้ต่อกลุ่ม และกลุ่มได้มีมตินำเงินส่งจะสะสมพิเศษไปลงทุนในกิจการร้านค้าสหกรณ์ นอกจากนั้นยังนำเงินไปลงทุนตั้งโรงสีข้าวอีก 1 แห่ง

1.2.2 การให้กู้ กิจกรรมการให้กู้ยืมเงินของกลุ่มออมทรัพย์โดยทั่วไปต้องดำเนินการโดยเงินส่งจะสะสมและเงินหุ้นพิเศษไปฝากไว้กับธนาคารกรุงไทย หรือธนาคารอื่นๆ ในลักษณะฝากประจำ แล้วนำบัญชีดังกล่าวไปค้ำประกันในการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อนำมาให้สมาชิกกู้ยืมอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเป็นแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดไว้เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์มีหลักทรัพย์ที่แสดงถึงความมั่นคงทางการเงิน ทำให้ง่ายต่อการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตอีกด้วย กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ได้ยึดถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน แต่ก็ไม่ได้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด กล่าวคือ หลังจากคณะกรรมการได้รับเงินส่งจะจากสมาชิกเรียบร้อยแล้ว จะไม่นำเงินไปฝากธนาคารทันทีตามระเบียบของกรมการพัฒนาชุมชนกำหนด แต่คณะกรรมการจะนำคำร้องขอเงินจากสมาชิกซึ่งขอกู้แบบฉุกเฉินมาพิจารณา โดยการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการเงินกู้ เพื่อลงมติอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกตามความเหมาะสม หลังจากนั้นคณะกรรมการจะนำเงินส่งจะที่รวบรวมมาได้มาจ่ายให้แก่สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้ และจะนำเงินในส่วนที่เหลือมาจ่ายให้แก่สมาชิกที่ส่งคำร้องขอกู้แบบสามัญ ถ้าจำนวนเงินไม่พอจ่าย คณะกรรมการเงินกู้จะไปถอนเงินที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มาจ่าย แต่ถ้าเงินเหลือกรรมการจะนำไปฝากไว้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ปัจจุบันกลุ่มได้ให้บริการด้านการกู้ยืมแก่สมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ การให้กู้ฉุกเฉิน ซึ่งมีวงเงิน 2,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท ต่อเดือน การให้กู้แบบสามัญ ซึ่งมีวงเงิน 15,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 การให้กู้ยืมแบบพิเศษ ซึ่งมีวงเงิน 20,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาท ต่อเดือน

1.2.3 ร้านค้าสหกรณ์ เป็นกิจกรรมต่อเนื่องของกลุ่มออมทรัพย์ โดยการเพิ่มเงินส่งจะสะสมพิเศษ แล้วนำเงินส่งจะสะสมพิเศษมาลงทุนในกิจการร้านค้าสหกรณ์ซึ่งเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งกลางในการช่วยเหลือบริการอำนวยความสะดวกในการซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยการซื้อสินค้ามาจำหน่ายในราคา

ยุติธรรม ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาสินค้า เป็นการขจัดพ่อค้าคนกลางที่ขูดรีดเอารัดเอาเปรียบในการจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน การขายสินค้า เริ่มเปิดร้านตั้งแต่เวลา 06.00 น. และจะปิดเวลาประมาณ 22.00 น. เป็นประจำทุกวัน การขายสินค้าในแต่ละวันผู้ขายจะต้องลงบัญชีสินค้าทุกชิ้นพร้อมราคาขายด้วย เพื่อได้เป็นหลักฐานเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบในตอนเย็นของทุกวัน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการร้านค้าสหกรณ์คือ ราคาสินค้าไม่คงที่ สมาชิกที่มีโอกาสเข้ามาตัวจังหวัดจะหาซื้อสิ่งของจากตลาดมาใช้เอง การชำระเงินของสมาชิกไม่เป็นไปตามกำหนด

1.2.4 โรงสีข้าว เป็นกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อขจัดความเดือดร้อนในการหาแหล่งสีข้าวซึ่งเดิมชาวบ้านหนองคูใหญ่ และเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับกลุ่มออมทรัพย์ โดยคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์และสมาชิกกลุ่มได้มีข้อตกลงแบ่งหน้าที่สีข้าว 3 คน การผลัดเปลี่ยนกันมาสีข้าว ภายใน 1 วันจะมีสมาชิกกลุ่มมาช่วยกันทำหน้าที่สีข้าว 3 คน โดยการผลัดเปลี่ยนกันมาสีข้าว ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโรงสีข้าวของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่คือ เครื่องสีข้าวเริ่มสึกหรอ จึงต้องมีรายจ่ายเพื่อการซ่อมแซมโรงสีเพิ่มขึ้น สำหรับแนวทางในการแก้ไขคณะกรรมการมีแนวความคิดว่าจะขึ้นค้ำรำและปลายข้าว สำหรับในอนาคตก็มีแนวความคิดว่าจะซื้อข้าวเปลือกมาสีแล้วบรรจุถุงพลาสติกประทับตรากลุ่มออมทรัพย์แล้วนำออกจำหน่าย

1.3 การเชื่อมโยงกับกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ หรือองค์กรอื่นๆ กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่มีอิสระในการบริหารจัดการกลุ่มด้วยตนเองโดยคณะกรรมการกลุ่มเป็นสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งในแต่ละปี โดยอาศัยข้อกำหนดหรือระเบียบของกรมการพัฒนาชุมชน การเชื่อมโยงของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นการเชื่อมโยงจากสมาชิก นอกจากนั้นกลุ่มออมทรัพย์ยังได้รับความช่วยเหลือเป็นเบื้องต้นจากองค์กรนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา (PLAN) ซึ่งองค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรนานาชาติที่มีเครือข่ายทั่วโลก โดยความช่วยเหลือเป็นการสนับสนุนเงินทุนเริ่มต้นและการสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งมีสมาชิกขององค์กรนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนาส่วนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการ

1.4 การแบ่งปันผลประโยชน์ กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ กำหนดให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกในวันที่ 1 – 5 มกราคมของทุกปี โดยคณะกรรมการกลุ่มจะเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมด เพื่อมารับฟังการแถลงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในรอบปี แถลงถึงผลการดำเนินงานในรอบปี และนำผลกำไรมาแบ่งคืนแก่สมาชิกในรูปแบบเงินปันผล

โดยทางกลุ่มจะหักไว้เพื่อรวมเป็นกองทุนพัฒนาหมู่บ้านก่อนร้อยละ 10 จากผลกำไรจากนั้น จึงจะนำมาปันผลคืนแก่สมาชิก โดยการแบ่งปันตามจำนวนเงินสะสมที่มี ซึ่งทางกลุ่มจะ ผลักเข้าเป็นหุ้น หุ้นละ 100 ในวันเดียวกันคณะกรรมการชุดเดิมจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ จึงต้องมีการเลือกคณะกรรมการบริหารงานชุดใหม่เพื่อเข้ารับตำแหน่งแทน โดยวิธีการให้ สมาชิกเสนอชื่อแล้วทำการลงคะแนนเสียงแบบลับ

1.5 ภาระหนี้สินของกลุ่มออมทรัพย์ พบว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ไม่มี ภาระหนี้สินจากที่อื่น ในแต่ละปีจะมีกำไรไม่คงที่ขึ้นอยู่กับการกู้เงินของสมาชิกซึ่งในแต่ละปี จะไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาเรื่องภาระหนี้สิน และสมาชิกเข้าในระเบียบต่างๆ เป็นอย่างดี

1.6 การให้ความรู้แก่สมาชิก มีการอบรมความรู้ด้านหลักการ วิธีการจัดการกลุ่ม ออมทรัพย์ให้แก่สมาชิกให้ทราบหลักการและระเบียบ มีการนำสมาชิกไปศึกษาดูงาน ประชุม ใหญ่ประจำปี แจกเอกสาร ประชุมคณะกรรมการผ่านสมาชิก และประชาสัมพันธ์อย่าง ต่อเนื่อง จนทำให้สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจดี

2. บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชนบ้านหนองคูใหญ่ จากการ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถจำแนกผลการพัฒนาชุมชนออกได้เป็น 6 ด้าน คือ การ พัฒนาคนในท้องถิ่น การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน การพัฒนาสังคมชีวิตความเป็นอยู่ การพัฒนาการเมืองท้องถิ่น การพัฒนาศาสนาและวัฒนธรรม และการพัฒนาการปกครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาคนในท้องถิ่น มีส่วนในการพัฒนาคนในท้องถิ่น สร้างทางเลือกใน การหาแหล่งทุนของคนในชุมชนให้สามารถมีแหล่งทุนเพื่อลงทุนทำกิจการต่างๆ เมื่อชุมชน บ้านหนองคูใหญ่จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น เกษตรกรในชุมชนสามารถกู้เงินไปใช้หนี้สินได้ จนหมด และผ่อนดอกเบี้ยให้กับกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งมีดอกเบี้ยต่ำกว่า ทำให้มีเงินเหลือพอที่จะ เก็บไว้ใช้จ่าย หรือนำมาออมในกลุ่มออมทรัพย์ การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ทำให้ประชาชน ในชุมชนมีความเป็นระเบียบในการใช้จ่ายเงิน รู้จักการอดออมในการใช้จ่ายเงิน ประชาชนรู้ จักปรับตัวเองให้ใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง ดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินไม่ฟุ้งเฟ้อ ทำให้ ประชาชนในชุมชนมีความเสียสละ ร่วมมือร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนเป็นอย่างดี พัฒนาคนในชุมชนให้มีความรักสามัคคี มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความเป็นผู้นำ เสียสละ คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น โดยมีเงินหมุนเวียนในชุมชนพอที่จะสร้างงานสร้างรายได้ อย่างทั่วถึง คนในชุมชนจึงมีสุขภาพจิตที่ดี ไม่มีปัญหาเรื่องการเงินสามารถส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้

2.2 การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ทำให้สมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนในการใช้จ่ายได้มากขึ้น ทั้งการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพในครัวเรือน หรือการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนการจ้างงาน ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นและมีรายได้เข้าสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องจากความหลากหลายของอาชีพและวิธีการหารายได้ จึงเกิดความสมดุลภายใน ไม่มีปัญหาความขัดแย้งด้านการตลาดอย่างรุนแรง

2.3 การพัฒนาสังคมชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเอง มีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำซึ่งไม่ต้องกู้เงินจากแหล่งทุนนอกระบบซึ่งมีดอกเบี้ยแพง แต่มีกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเห็นว่ากลุ่มออมทรัพย์ทำให้คนในชุมชนมีหนี้สินมากขึ้น การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ทำให้ง่ายต่อการรวมตัวเพื่อจัดตั้งกองทุนต่างๆ โดยกองทุนเหล่านี้ต่างเชื่อมโยงและมีบทบาทในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

2.4 การพัฒนาการเมืองท้องถิ่น มีส่วนผลักดันให้การเลือกตั้งภายในชุมชนมีความโปร่งใส โดยมีพื้นฐานมาจากการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์ในการรณรงค์ให้ประชาชนในหมู่บ้านออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งในทุกระดับ นอกจากนั้นกลุ่มออมทรัพย์ยังเป็นศูนย์กลางในการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่ออภิปรายคุณสมบัติของนักการเมืองแต่ละคน รวมทั้งการอภิปรายความเคลื่อนไหวทางการเมือง ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศและในชุมชน

2.5 การพัฒนาศาสนาและวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์มีบทบาทในการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อระดมแรงงานในการเตรียมงานต่างๆ ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ประเพณีของท้องถิ่นไว้ให้อยู่กับคนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังมีกองทุนพัฒนาวัด (เงินสงฆ์) ซึ่งเป็นกองทุนหมุนเวียนในการใช้จ่ายของวัด การตั้งกองทุนสงฆ์อาหาร เป็นอีกกองทุนหนึ่งที่ริเริ่มจากกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งมีส่วนส่งเสริมให้พระสงฆ์มีสุขภาพที่ดีและปฏิบัติศาสนากิจได้อย่างเต็มที่

2.6 การพัฒนาการปกครอง มีส่วนในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่ รวมทั้งกรรมการบริหารของกลุ่มออมทรัพย์ จะให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ ที่ส่งเสริมความมั่นคงของชุมชน เนื่องจากที่ทำการของกลุ่มออมทรัพย์ตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของชุมชน ทำให้เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายความเป็นไปของชุมชน เมื่อมีข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับความมั่นคงภายในชุมชนจึงเกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารดังกล่าว

อภิปรายผล

จากการศึกษากระบวนการดำเนินงานและบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชน กรณีชุมชนบ้านหนองคูใหญ่ จังหวัดมหาสารคาม สามารถอภิปรายผลการศึกษาตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

1. กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ คณะกรรมการกลุ่มหรือผู้นำกลุ่ม คุณลักษณะของกลุ่มออมทรัพย์มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งคุณสมบัติของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็น การดำเนินงานเกี่ยวกับ สมาชิก การบริหารการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ การเชื่อมโยงกับกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ หรือ องค์กรอื่นๆ การแบ่งปันผลประโยชน์ ตลอดจนการให้ความรู้แก่สมาชิก ซึ่งผู้นำจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย เสียสละ เพื่อส่วนรวม การมีความรับผิดชอบ การยึดมั่นในหลักการของกลุ่ม การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีความซื่อสัตย์ การมีความเที่ยงธรรม การมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการมีความรอบคอบ ซึ่งคณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น มีการวางแผนในการทำงาน มีการส่งเสริมความรู้ให้แก่สมาชิก การกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วม มีการควบคุมให้เป็นไปตามระเบียบอย่างเข้มงวด ต่อสู้เพื่อความก้าวหน้าของกลุ่ม ให้สิทธิและอำนาจแก่สมาชิก (คำเพชร จันทร์ธานี, 2536 : 112-118) ทั้งนี้การบริหารการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ บ้านหนองคูใหญ่ มีกิจกรรมการดำเนินงานหลักอยู่ 5 กิจกรรม ได้แก่ การระดมเงินออม มีการดำเนินงานในลักษณะให้สมาชิกแต่ละคนให้สัจจะไว้กับกลุ่มว่า แต่ละเดือนจะนำเงินมาฝากเป็นจำนวนเท่าใด โดยกลุ่มออมทรัพย์กำหนดให้สมาชิกฝากรายเดือนตั้งแต่ 10 บาทขึ้นไป และสูงสุดไม่เกิน 500 บาท การให้สัจจะต่อกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิกจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร การส่งเงินสัจจะ สมาชิกจะต้องนำเงินมาฝากทุกวันที่ 2 ของเดือน ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ โดยสมาชิกจะนำเงินสัจจะพร้อมสมุดสัจจะหรือสมุดคู่ฝาก มาขึ้นต่อคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการรับเงินแล้วต้องให้เหรียญกึ่งกลุ่มลงนามไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งจะมีลักษณะเหมือนกับการฝากธนาคารทุกประการ เมื่อคณะกรรมการรับเงินเสร็จแล้วจะนำเงินสัจจะมาฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในกรณีที่สมาชิกกลุ่มคิดจะหรือไม่สามารถนำเงินสัจจะมาส่งกลุ่มภายในวันที่ 2 ของเดือน จะถือว่าเดือนนั้นขาดส่งเงินสัจจะจะนำเงินไปส่งในเดือนถัดมาไม่ได้ เพราะถือว่าเดือนนั้นไม่มีสัจจะแล้ว หากสมาชิกขาดการส่งเงินสัจจะติดต่อกันเกินกว่า 2

เดือนขึ้นไปจะไม่มีสิทธิ์รับเงินปันผลจากกลุ่มในปีนั้น แต่ไม่พ้นสภาพการเป็นสมาชิก แต่หากสมาชิกขาดส่งเงินส่งจะติดต่อกันนานเกินกว่า 3 เดือนขึ้นไป จะพ้นสภาพการเป็นสมาชิก การระดมเงินออมในลักษณะเงินส่งจะสะสมพิเศษ หรือเงินหุ้นพิเศษ เงินส่งจะสะสมพิเศษ หมายถึง เงินฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งสมาชิกนำเงินมาฝากมากกว่าที่จะทำให้ไว้ต่อกลุ่ม และกลุ่มได้มีมตินำเงินส่งจะสะสมพิเศษไปลงทุนในกิจการร้านค้าสหกรณ์ นอกจากนั้นยังนำเงินไปลงทุนตั้งโรงสีข้าวอีก 1 แห่ง การให้กู้ กิจกรรมการให้กู้ยืมเงินของกลุ่มออมทรัพย์โดยทั่วไปต้องดำเนินการโดยเงินส่งจะสะสมและเงินหุ้นพิเศษไปฝากไว้กับธนาคารกรุงไทย หรือธนาคารอื่นๆ ในลักษณะฝากประจำ แล้วนำบัญชีดังกล่าวไปค้ำประกันในการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อนำมาให้สมาชิกกู้ยืมอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเป็นแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดไว้เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์มีหลักทรัพย์ที่แสดงถึงความมั่นคงทางการเงิน ทำให้ง่ายต่อการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตอีกด้วย กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ได้ยึดถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน แต่ก็ไม่ได้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด กล่าวคือ หลังจากคณะกรรมการได้รับเงินส่งจะจากสมาชิกเรียบร้อยแล้ว จะไม่นำเงินไปฝากธนาคารทันทีตามระเบียบของกรมการพัฒนาชุมชนกำหนด แต่คณะกรรมการจะนำคำร้องขอกู้เงินจากสมาชิกซึ่งขอกู้แบบฉุกเฉินมาพิจารณา โดยการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการเงินกู้เพื่อลงมติอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกตามความเหมาะสม หลังจากนั้นคณะกรรมการจะนำเงินส่งจะที่รวบรวมมาได้มาจ่ายให้แก่สมาชิกที่ได้รับอนุมัติ ให้กู้ และจะนำเงินในส่วนที่เหลือมาจ่ายให้แก่สมาชิกที่ส่งคำร้องขอกู้แบบสามัญ ถ้าจำนวนเงินไม่พอจ่าย คณะกรรมการเงินกู้จะไปถอนเงินที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มาจ่าย แต่ถ้าเงินเหลือคณะกรรมการจะนำไปฝากไว้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ปัจจุบันกลุ่มได้ให้บริการด้านการกู้ยืมแก่สมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ การให้กู้ฉุกเฉิน ซึ่งมี วงเงิน 2,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน การให้กู้แบบสามัญ ซึ่งมีวงเงิน 15,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 บาท การให้กู้ยืมแบบพิเศษ ซึ่งมีวงเงิน 20,000 บาท ดอกเบี้ย ร้อยละ 2 บาท ร้านค้าสหกรณ์เป็นกิจกรรมต่อเนื่องของกลุ่มออมทรัพย์ โดยการเพิ่มเงินส่งจะสะสมพิเศษ แล้วนำเงินส่งจะสะสมพิเศษมาลงทุนในกิจกรรมร้านค้าสหกรณ์ซึ่งเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งกลางในการช่วยเหลือบริการอำนวยความสะดวกในการซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยการซื้อสินค้ามาจำหน่ายในราคา ยุติธรรม ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาสินค้า เป็นการขจัดพ่อค้าคนกลางที่ทุจริตเอาเปรียบในการจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน การขายสินค้า เริ่มเปิดร้านตั้งแต่เวลา 06.00 น. และจะปิดเวลาประมาณ 22.00 น. เป็นประจำทุกวัน การขายสินค้าในแต่ละวันผู้ขายจะต้องลงบัญชี

สินค้าทุกชิ้นพร้อมราคาขายด้วย เพื่อได้เป็น หลักฐานเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบในตอนเย็นของทุกวัน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการร้านค้าสหกรณ์คือ ราคาสินค้าไม่คงที่ สมาชิกที่มีโอกาสเข้ามาจังหวัดจะหาซื้อ สิ่งของจากตลาดมาใช้เอง การชำระเงินของสมาชิกไม่เป็นไปตามกำหนด โรงสีข้าวเป็น กิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อขจัดความเดือดร้อนในการหาแหล่งสีข้าว ซึ่งเดิมชาวบ้านหนองคูใหญ่ และเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับกลุ่มออมทรัพย์ โดยคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์และสมาชิกกลุ่มได้มีข้อตกลงแบ่งหน้าที่สีข้าว 3 คน การผลัดเปลี่ยนกันมาสีข้าว ภายใน 1 วันจะมีสมาชิกกลุ่มมาช่วยกันทำหน้าที่สีข้าว 3 คน โดยการผลัดเปลี่ยนกันมาสีข้าว ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโรงสีข้าวของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่คือ เครื่องสีข้าวเริ่มสึกหรอ จึงต้องมีรายจ่ายเพื่อการซ่อมแซมโรงสีเพิ่มขึ้น สำหรับแนวทางในการแก้ไขคณะกรรมการมีแนวความคิดว่าจะขึ้นตำรำและปลายข้าวสำหรับในอนาคตก็มีแนวความคิดว่าจะซื้อข้าวเปลือกมาสีแล้วบรรจุถุงพลาสติกประทับตรา กลุ่มออมทรัพย์แล้วนำออกจำหน่าย การเชื่อมโยงกับกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ หรือองค์กรอื่นๆ กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่มีอิสระในการบริหารจัดการกลุ่มด้วยตนเองโดยคณะกรรมการกลุ่มเป็นสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งในแต่ละปี โดยอาศัยข้อกำหนดหรือระเบียบของกรมการพัฒนาชุมชน การเชื่อมโยงของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นการเชื่อมโยงจากสมาชิก การแบ่งปันผลประโยชน์ กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ กำหนดให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกในวันที่ 1 – 5 มกราคมของทุกปี โดยคณะกรรมการกลุ่ม จะเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมด เพื่อมารับฟังการแสดงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในรอบปี แดงถึงผลการดำเนินงานในรอบปี และนำผลกำไรมาแบ่งคืนแก่สมาชิกในรูปเงินปันผล โดยทางกลุ่มจะหักไว้เพื่อรวมเป็นกองทุนพัฒนาหมู่บ้านก่อนร้อยละ 10 จากผลกำไรจากนั้นจึงจะนำมาปันผลคืนแก่สมาชิก โดยการแบ่งปันตามจำนวนเงินสะสมที่มี ซึ่งทางกลุ่มจะผลัดเข้าเป็นหุ้น หุ้นละ 100 ในวันเดียวกันคณะกรรมการชุดเดิมจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ จึงต้องมีการเลือกคณะกรรมการบริหารงานชุดใหม่เพื่อเข้ารับตำแหน่งแทน โดยวิธีการให้สมาชิกเสนอชื่อแล้วทำการลงคะแนนเสียงแบบลับ การให้ความรู้แก่สมาชิก มีการอบรมความรู้ด้านหลักการ วิธีการจัดการกลุ่มออมทรัพย์ให้แก่สมาชิกให้ทราบหลักการและระเบียบ มีการนำสมาชิกไปศึกษาดูงานประชุมใหญ่ประจำปี แจกเอกสาร ประชุมคณะกรรมการผ่านสมาชิก และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จนทำให้สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจดี ที่ผลการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยด้วยนี้เนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์มีความเป็นประชาธิปไตย มีความเข้มแข็ง รู้จักใช้อำนาจให้ถูกกาลเทศะ ต่อสู้เพื่อความก้าวหน้าของกลุ่ม มีความรับผิดชอบ มีการวางแผนการทำงาน ส่งเสริมความรู้ให้แก่สมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สฤณี

ไสยโสภณ (2525 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในโครงการธนาคารข้าวคือ ผู้นำท้องถิ่นมีความสามารถและมีความเอาใจใส่ในการทำงาน และในปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำหรือคณะกรรมการกลุ่มที่ สุรพล กาญจนะจิตรา และคณะ (2529 : บทคัดย่อ) พบว่ากลุ่มอาชีพที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนมากจะประสบผลสำเร็จมากกว่ากลุ่มอาชีพที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนน้อย นอกจากนี้ ธิติ ภิรมย์ (2530 : บทคัดย่อ) ยังพบว่า คุณลักษณะของฝ่ายจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกาฬสินธุ์ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ ความตั้งใจที่จะพัฒนาสหกรณ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ทัศนคติแบบประชาธิปไตย และ สายพิรุณ น้อยศิริ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรประชาชนในชนบท ศึกษากรณีธนาคารข้าวบ้านโนนขุขันธ์ ตำบลชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาองค์กรในชุมชนบทด้านผู้นำได้แก่ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะของผู้นำองค์กร คือความเป็นผู้มีชีวิตซื่อสัตย์สุจริต ได้รับความไว้วางใจจากชุมชน มีความเข้าใจแนวคิดและเข้าร่วมกระบวนการตั้งแต่ต้น ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้นำมีความคิดในเรื่องการพึ่งพาตนเอง ผู้นำมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน มีการทำงานเป็นระบบ มีบทบาทสำคัญคือ เป็นผู้กระตุ้นให้การศึกษาและเป็นผู้รวมกลุ่ม ทำให้สมาชิกมีข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจ และเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มออมทรัพย์ จนทำให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง

2. บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชนบ้านหนองคูใหญ่ มีบทบาทการพัฒนาคนในท้องถิ่น โดยมีส่วนในการพัฒนาคนในท้องถิ่นเนื่องจากสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม กล้าแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังมีความสามัคคีในองค์กร ปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่ม ให้ความร่วมมือต่อกลุ่ม มีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของกลุ่ม และยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน ทำให้ชุมชนพัฒนาทั้งคน พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน พัฒนาสังคมชีวิตความเป็นอยู่ คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาการเมืองท้องถิ่น การเลือกตั้งภายในชุมชนมีความโปร่งใส พัฒนาศาสนาและวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พัฒนาการปกครอง มีส่วนในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับ ธิติ ภิรมย์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า คุณลักษณะของสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคามที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการสูงกว่าสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกาฬสินธุ์ คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ การยอมรับวิพากษ์การแก้ไขใหม่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความศรัทธาในผู้นำ นอกจากนั้น สลิลรัตน์ อุบลแก้ว (2534 : 35 – 146) พบว่า สมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยหนึ่งทำให้กลุ่มสตรีประสบความสำเร็จ โดยสมาชิก

กลุ่มจะต้องมีคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ คือ ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ กิจกรรมตอบสนองความต้องการของสมาชิก หรือชุมชนนั่นเอง ทั้งนี้ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์ก็มีความสำคัญที่ทำให้กลุ่มเป็นศูนย์กลางของชุมชนและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน เมื่อระเบียบมีความชัดเจนย่อมทำให้สมาชิกอยู่ระเบียบและมีวินัย สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม และเป็นศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งการพัฒนาชุมชนนั้นนอกจากบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์แล้วต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ อย่างดังผลการวิจัยของ โกเมท บุญไชย (2542 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ได้แก่ ปัจจัยภายนอก เกิดจากหน่วยงานของรัฐในการสร้างสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การสร้างคลองส่งน้ำ การพัฒนาด้านการเกษตร ทำให้ชาวบ้านมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น และปัจจัยภายใน เกิดจากบุคลิกลักษณะของผู้นำหมู่บ้าน ที่มีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้าน และความร่วมมือของชาวบ้านในการรวมกลุ่ม เพื่อพัฒนาชุมชน และ เสรี พงษ์ภิญโญ (2534 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เริ่มเปลี่ยนแปลงจากการผลิตเพื่อยังชีพ เป็นการผลิตเพื่อขายมากขึ้น ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น มีการติดต่อซื้อขายระหว่างหมู่บ้านกับเมืองมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีขยายเข้าสู่หมู่บ้านมากขึ้น ด้วยอิทธิพลของการติดต่อสื่อสาร และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคมเองเข้ามาครอบงำวิถีชีวิตแบบพื้นบ้าน และก่อให้เกิดอาชีพเสริมขึ้นใหม่หลายอย่างในหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในระบบเครือญาติ เปลี่ยนจากเดิมซึ่งเคยพึ่งพาอาศัยกันอย่างแน่นแฟ้น เป็นที่พึ่งพาอาศัยกันน้อยลงในปัจจุบัน จึงอาจสรุปได้ว่านอกจากบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์แล้วยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงในชุมชนบ้านหนองคูใหญ่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กลุ่มออมทรัพย์ควรขยายเครือข่าย โดยการเปิดรับสมาชิกไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง ที่ยังไม่มี การก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เข้าเป็นสมาชิกด้วย เพื่อเป็นการเพิ่มวงเงินทุนหมุนเวียนให้มากขึ้น และสามารถสร้างสภาพคล่องทางการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ได้

1.2 การดำเนินงานของสหกรณ์ร้านค้าควรควบคุมบัญชีให้เป็นปัจจุบันและยกเลิกระบบเงินเชื่อ เพราะมีการค้างจ่ายจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาที่ส่งผลต่อความมั่นคงของกลุ่มออมทรัพย์ได้

1.3 การดำเนินงานของโรงสีชุมชนควรมีการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวสารจำหน่ายเอง ช่วยเหลือเกษตรกรที่จำหน่ายข้าวให้พ่อค้าคนกลางและถูกกดราคา

1.4 ควรควบคุมระบบการกักและการชำระหนี้ให้เป็นไปตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการทุจริตซึ่งอาจเกิดขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานจัดซื้อข้าวและสีออกจำหน่ายอย่างมีประสิทธิภาพของกลุ่มอมรินทร์ เพื่อนำไปสู่การดำเนินการอย่างเป็นทางการต่อไป

2.2 ควรศึกษาสภาพและปัญหาในการขยายเครือข่ายของกลุ่มอมรินทร์ไปยังหมู่บ้านอื่น ตลอดจนแนวทางแก้ไข ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางขยายเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University